

ΤΙΤΛΟΣ: Σχολείο Κωφών-Βαρηκίων Πανοράματος Θεσσαλονίκης: Ιστορική αναδρομή της λειτουργίας και της εκπαίδευσης

TITLE: School for Deaf and Hard of Hearing Panorama of Thessaloniki: Historical background of operation and education

Ξιάρχου Χριστίνα

Xiarchou Christina

Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

M.Ed & M.Sc.

Primary School Teacher

Δια Βίου Μάθηση & Δημόσια Υγεία

Lifelong Learning & Public Health

Ksiarxou1967@hotmail.com

Περίληψη

Στην εργασία παρουσιάζεται μία ιστορική αναδρομή στο χρόνο και στο χώρο της λειτουργίας του Σχολείου Κωφών και Βαρηκίων Πανοράματος Θεσσαλονίκης, ως χρονικό ανέγερσης και εφαρμογής διαφόρων μεθόδων διδασκαλίας από το 1957 έως σήμερα. Η «Σχολή Κωφαλάλων» ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το Σεπτέμβριο του 1957 ως παράρτημα του Εθνικού Ιδρύματος Προστασίας Κωφών στην Αθήνα. Ωστόσο πολλά προβλήματα στέγασης οδήγησαν στην ανέγερση νέου κτιρίου το έτος 1979, ως «Ίδρυμα Κωφών και Βαρηκίων» υπό την εποπτεία του Εθνικού Ιδρύματος Κωφών του Υπουργείου Υγείας. Το σχολείο που η λειτουργία του σηματοδοτείται με την έναρξη της σχολικής χρονιάς 1984-85, χτίστηκε σύμφωνα με διεθνή και σύγχρονα πρότυπα της εποχής. Στις κτιριακές εγκαταστάσεις λειτουργούσε σχολείο, οικοτροφείο και βρεφοσυμβουλευτικός σταθμός. Σήμερα στις ίδιες εγκαταστάσεις του Ιδρύματος συστεγάζονται ειδικά σχολεία όλων των βαθμίδων του Υπουργείου Παιδείας, για αμιγώς κωφούς ή βαρήκοους μαθητές με ή χωρίς συνωδά προβλήματα αναπηρίας, με στόχο την παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης με ολική και δίγλωσση μέθοδο επικοινωνίας.

Λέξεις-Κλειδιά: Σχολείο Κωφών, ιστορική αναδρομή, λειτουργία, εκπαίδευση.

Abstract

The paper presents a historical review of the operation of the School for the Deaf and Hard of Hearing of Panorama Thessaloniki, in terms of its construction and application of various teaching methods from 1957 to this today. The "School for the Deaf" was founded in Thessaloniki in September 1957 as a branch of the National Foundation for the Protection of the Deaf in Athens. However, housing problems led to the construction of a new building in 1979 as the "Foundation for the Deaf and Hard of Hearing", under the supervision of the National Foundation for the Deaf of

the Ministry of Health. The school was built according to international and modern standards of the time and started working in the years 1984-85. A school, a boarding school and an infant counseling center used to run on the premises. Today, in the Foundation special schools of all levels of the Ministry of Education, for purely deaf or hard of hearing students with or without accompanying impairments are housed, in order to provide appropriate education with a holistic and bilingual method of communication.

Keywords: School for the Deaf, historical background, operation, education.

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση και η κοινωνική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί χαρακτηριστικό προηγμένων κοινωνιών με υψηλό δείκτη ευθύνης και κοινωνικής ευαισθησίας, ενώ συγχρόνως αποτελεί ένδειξη πολιτιστικής, κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Η επίκτητη ή η εκ γενετής ακουστική απώλεια στην παιδική ηλικία μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές δυσκολίες στην επικοινωνία, δυσλειτουργίες στην ανάπτυξη κοινωνικών και γλωσσικών δεξιοτήτων και εμπόδια στην εκπαίδευση και τη μάθηση. Σημαντικός παράγοντας υποστήριξης των ατόμων με αποκλίνουσα ακοή αποτελεί η κατάλληλη, ολιστική εκπαίδευση και η ενδυνάμωση σε γνωστικό, ψυχολογικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο. Η εκπαίδευση έχει στόχο την ανάπτυξη και ενίσχυση δεξιοτήτων στα άτομα με προβλήματα ακοής, ώστε να αποκτήσουν θετική αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση και να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις πολύπλευρες προκλήσεις της ζωής σε ένα κόσμο που συνεχώς αλλάζει.

Η προσπάθεια της πολιτείας να συμπεριλάβει ισότιμα την ειδική αγωγή στην εκπαίδευση άρχισε το 1985 με τη ψήφιση νόμου, όπου για πρώτη φορά στην χώρα μας θεσπίζεται συνολικά η Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (Νόμος,1566/1985). Το 1985, χρονιά που βγήκε ο πρώτος νόμος για την Ειδική Αγωγή, διεξήχθη και το πρώτο Πανελλήνιο Συνέδριο για το κωφό παιδί, με έντονο ενδιαφέρον σε εκπαιδευτικά, κοινωνικά και πολιτισμικά θέματα που αφορούσαν τους κωφούς, με κύριο στόχο την ισότιμη ένταξή τους σε μια κοινωνία μεταξύ ίσων. Για πρώτη φορά στην Ελλάδα συνεργάστηκαν επίσημα για την πραγματοποίηση των εργασιών του συνεδρίου διερμηνείς της Ελληνικής Νοηματικής και Νεοελληνικής Γλώσσας (Παπασπύρου,2010). Σημαντικό στην εξέλιξη της προάσπισης των δικαιωμάτων των κωφών και της υποστήριξης ως ισότιμα μέλη στην κοινωνία των ακουόντων, αποτέλεσε η ψήφιση του Νόμου 2817/2000, με τον οποίο αναγνωρίζεται επίσημα η Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (ΕΝΓ). Οι αισθητηριακές αναπηρίες και τα άτομα με προβλήματα ακοής εντάσσονται σύμφωνα με το νόμο στην ειδική αγωγή. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 3, του νόμου 3699/2008 για την ειδική αγωγή αναφέρεται ότι: *«στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συγκαταλέγονται ιδίως όσοι παρουσιάζουν νοητική αναπηρία, αισθητηριακές αναπηρίες*

όρασης (τυφλοί, αμβλύωπες με χαμηλή όραση), αισθητηριακές αναπηρίες ακοής (κωφοί, βαρήκοοι), διαταραχές ομιλίας-λόγου, [...]πολλαπλές αναπηρίες»(ΦΕΚ 199/Α/2- 10-2008). Επιπρόσθετα με τη ψήφιση του Νόμου 3699/2008θεσμοθετείται ισότιμα η δίγλωσση εκπαίδευση της Ελληνικής Νοηματικής και της Νεοελληνικής Γλώσσας στον ελλαδικό χώρο.

Ειδικά σχολεία εξειδικευμένα στην εκπαίδευση κωφών και βαρηκόων ή δύσλαλων παιδιών λειτουργούσαν στις προηγμένες χώρες από τις αρχές του περασμένου αιώνα. Η εκπαίδευση των κωφών και βαρήκοων παιδιών στην Ελλάδα άρχισε περίπου πριν από 80 χρόνια, το 1938, με την Ίδρυση του Εθνικού Ιδρύματος Προστασίας Κωφών στην Αθήνα. Αργότερα, το 1957, ιδρύθηκε η «Σχολή Κωφαλάλων» στη Θεσσαλονίκη ως παράρτημα του Εθνικού Ιδρύματος Προστασίας Κωφών. Τα προβλήματα στέγασης λόγω της παλαιότητας του κτιρίου, της ελλιπής χωρητικότητας και της αδυναμίας να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών, οδήγησαν στην ανεύρεση νέου κτιρίου. Μετά από την επίπονη προσπάθεια των μελών του Ιδρύματος Προστασίας Κωφών και της αμέριστης υποστήριξης της πολιτείας ξεκίνησε η ανέγερση του νέου κτιρίου στο 1^ο χιλιόμετρο επί της οδού Πανοράματος-Χορτιάτη, στο οποίο θα λειτουργούσε οικοτροφείο, σχολείο και βρεφοσυμβουλευτικός σταθμός. Ανάλογα Ιδρύματα λειτουργούσαν και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας. Σήμερα λειτουργούν Ειδικά Σχολεία εξειδικευμένα στην κώφωση και τη βαρηκοΐα σε όλο τον ελλαδικό χώρο. Κύριος στόχος του σχολείου ήταν η παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης των παιδιών με έλλειψη ή αποκλίνουσα ακοή, ώστε να ενταχθούν ισότιμα στην κοινωνία (Γερμανός χ.χ). Το σχολείο εναρμονίζονταν με τους στόχους του Ιδρύματος, οι οποίοι συνοψίζονται στην έγκαιρη διάγνωση της κώφωσης και βαρηκοΐας, στην παροχή ειδικής αγωγής και περίθαλψης, στην παροχή συμβουλευτικής στα κωφά παιδιά και στις οικογένειες τους και στην κατάλληλη εκπαίδευση των παιδιών με σκοπό την επαγγελματική τους αποκατάσταση (<https://idrimakofon.gr>).

Ιστορική αναδρομή ανέγερσης και λειτουργίας του σχολείου

Η εκπαίδευση των παιδιών με προβλήματα κώφωσης-βαρηκοΐας στην Ελλάδα ξεκίνησε το έτος 1932, με την ίδρυση του Εθνικού Ιδρύματος Προστασίας Κωφών στην Αθήνα (Ε.Ι.Π.Κ.). Σκοπός του Ιδρύματος ήταν η ενημέρωση των γονέων και του κοινωνικού συνόλου για τη σημασία της φοίτησης των παιδιών με προβλήματα κώφωσης, βαρηκοΐας ή δυσλαλίας σε σχολεία κωφών και η παροχή κατάλληλης και στοιχειώδους εκπαίδευσης των παιδιών με αποκλίνουσα ακοή. Κύριος στόχος της εκπαίδευσης των παιδιών αυτών ήταν η εξάσκηση στην απόκτηση λόγου, η δυνατότητα επικοινωνίας και η επαγγελματική κατάρτιση για την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή. Ως παράρτημα του Εθνικού Ιδρύματος Προστασίας Κωφών της Αθήνας, ιδρύθηκε η «Σχολή Κωφαλάλων» Θεσσαλονίκης, η οποία λειτούργησε για δεκαετίες από το 1957 ως το 1984 στεγαζόμενη σ' ένα παλιό κτίριο στην Καλαμαριά, ενώ παράλληλα λειτουργούσε και το οικοτροφείο, επί της οδού Βασιλίσσης Όλγας στην περιοχή Αναλήψεως Θεσσαλονίκης. Για να μπορέσει

να προσφέρει την κατάλληλη εκπαίδευση η Σχολή χρειάζονταν κατάλληλοι χώροι, επαρκής εξοπλισμός καθώς και εξειδικευμένο εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό. Ωστόσο τα προβλήματα στέγασης ήταν μεγάλα λόγω της παλαιότητας και της μικρής χωρητικότητας των κτιρίων.

Το έτος 1979, με την υποστήριξη της πολιτείας και την συμπαράσταση των μελών του Ιδρύματος Προστασίας Κωφών ξεκίνησε η ανέγερση ενός νέου κτιρίου, το οποίο θα κτιζόταν σύμφωνα με διεθνή πρότυπα. Στην υλοποίηση της προσπάθειας εξεύρεσης κατάλληλου χώρου για την ανέγερση του νέου κτιρίου βοήθησε η δωρεάν παραχώρηση από το κράτος οικοπέδου 5.250 τ.μ. λίγο έξω από το χωριό Πανόραμα (απόφαση 94072/19-5-69 της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης). Επίσης, η Σχολική Εφορεία Θεσσαλονίκης αγόρασε μικρή έκταση 1.500 τ.μ. προκειμένου το οικόπεδο να αποκτήσει προσπέλαση στο δρόμο Πανοράματος-Χορτιάτη και να καταστεί αρτιότερο ανοικοδόμησης (πρ. 79/26-5-1971 και αρ. συμβ. 7725/3-5-1972). Στη συνέχεια έγινε απαλλοτρίωση γειτονικού οικοπέδου, με σκοπό την κατασκευή γηπέδου. Στη πρωτότυπη και εξειδικευμένη μελέτη που απαιτούσε ειδικές γνώσεις και συνδυασμό εφαρμογής πολλών μηχανικών και αρχιτεκτονικών συστημάτων προσφέρθηκε εθελοντικά η βοήθεια του καθηγητή Π. Τζώνου από το Πολυτεχνείο Θεσσαλονίκης. Η προκαταρκτική μελέτη έγινε από τον Norbert Heupel, διευθυντή Σχολής κωφών, βαρηκόνων και δύσλαλων της Δυτικής Γερμανίας και του αδελφού του Gerhard Heupel, συνεργάτη των καθηγητών του Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης κ. Τζώνου και κ. Σέπογλου. Κατά το έτος 1975 δόθηκε η άδεια ανοικοδόμησης από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων και το έργο εντάχθηκε ένα έτος αργότερα, το 1976, στο πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων (πρ. 4189/14-9-1975). Η ανέγερση του κτιρίου, που αρχικά κοστολογήθηκε σε προϋπολογισμό 42 εκατομμυρίων δραχμών, ήταν γεγονός και έκανε πραγματικότητα το όνειρο και τον αγώνα πολλών ετών. Η επίσημη τελετή θεμελίωσης του έργου έγινε στις 12/10/1976 και αμέσως ξεκίνησε η αναδοχή εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών από εταιρεία με την επωνυμία «ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΤΕ» και το έτος 1979 ξεκίνησε η ανέγερση του κτιρίου (απόφαση Υ.Κ.Υ. Γ4/2156/20-8-1967). Η εκτέλεση του έργου προχωρούσε κανονικά, ωστόσο στις 12-03-1979, μετά από καταγγελία του ανάδοχου της συμβάσεως των οικοδομικών εργασιών λόγω της ανατίμησης των οικοδομικών υλικών, διακόπηκαν οι εργασίες ανοικοδόμησης. Το κτίριο που άρχισε να κτιζείται στα μέσα του έτους 1979 σταμάτησε στο σκελετό, ενώ συχνά ο Τύπος της εποχής φιλοξενούσε αφιερώματα με τίτλους όπως «*Σχολή Κωφαλάων, μια οξυμένη πραγματικότητα*», «*Στοιχειωμένο γιατί το νέο κτίριο της Σχολής Κωφαλάων*» κ.ά. Ακολούθησε μία μακρά περίοδος νέων προσπαθειών για να καταλήξει η Σχολική Εφορεία στη σύνταξη μελέτης των υπολειπόμενων οικοδομικών και ηλεκτρομηχανικών εργασιών και η ευθεία ανάθεση της ανασύστασης των εργασιών στο αρχιτεκτονικό γραφείο «Σέρογλου-Τζώνος- Χόιπελ-Χόιπελ» (πρ.5/18/3/1981). Στις 4-5-1982 εγκρίθηκε από την Σχολική Εφορεία η δημοπράτηση των εργασιών για αποπεράτωση του έργου (πρ.3/6/1982). Η τελική ολοκλήρωση της λειτουργίας του κτιρίου κόστισε περίπου 200 εκατομμύρια, αποπερατώθηκε μέσα σε δύο χρόνια και άρχισε να λειτουργεί με την έναρξη της σχολικής χρονιάς 1984-85 (Ε.Ι.Π.Κ, 1982).

Ο νέος χώρος όπου στεγάστηκε το Ίδρυμα Κωφών-Βαρηκόων έγινε πραγματικότητα και ήταν τώρα ευήλιος, ευρύχωρος με πολλές αίθουσες και προσαρμοσμένος στις ανάγκες των μαθητών. Το κτίριο που ήταν κτισμένο δίπλα στο δάσος με πανοραμική θέα διέθετε όλες τις προδιαγραφές ενός σύγχρονου κέντρου εκπαίδευσης και αποκατάστασης των κωφών μαθητών. Στο Ίδρυμα Κωφών και Βαρηκόων μαζί με το οικοτροφείο λειτουργούσε σχολείο με νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο και βρεφοσυμβουλευτικός σταθμός. Το Ίδρυμα εποπτεύονταν από το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών της Αθήνας (Ε.Ι.Κ.Π) του υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Το οικοτροφείο διέθετε δωμάτια 4-5 κλινών, άνετους χώρους μελέτης, ψυχαγωγίας, άθλησης και ξενώνες για τους γονείς των μαθητών. Στο χώρο του σχολείου υπήρχαν ειδικές ηχομονωτικές αίθουσες ακουστικής και λογοθεραπείας εξοπλισμένες με κατάλληλα μηχανήματα. Το σχολείο στελεχώνονταν από εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό για παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης, με σκοπό την επικοινωνία και την πλήρη αξιοποίηση όλων των ακουστικών υπολειμμάτων των μαθητών. Παράλληλα στο χώρο λειτουργούσε σύγχρονο εστιατόριο και αίθουσες υφαντικής, ζωγραφικής, χειροτεχνίας και κλειστό μεγάλο σύγχρονο γυμναστήριο. Επίσης το κτίριο διέθετε μεγάλη αίθουσα συνεδριάσεων, χώρους βιβλιοθήκης και πολυτελή αίθουσα διαλέξεων.

Παρούσα κατάσταση

Σήμερα στις κτιριακές εγκαταστάσεις του κτιρίου που βρίσκεται στο 1^οχλμ της επαρχιακής οδού Πανοράματος-Χορτιάτη του Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη συνεχίζει να λειτουργεί το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (Ε.Ι.Κ.) με δυνατότητα φιλοξενίας μαθητών από άλλες περιοχές, ενώ παράλληλα λειτουργεί και το τμήμα πρώιμης συμβουλευτικής παρέμβασης, ως παράρτημα του Εθνικού Ιδρύματος Κωφών-Βαρηκόων υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Υγείας. Οι μαθητές που η οικογενειακή τους στέγη βρίσκεται σε περιοχές εκτός Θεσσαλονίκης έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενοούνται δωρεάν στο οικοτροφείο του Ιδρύματος από Δευτέρα έως Παρασκευή, ενώ τη δαπάνη της μετακίνησή τους την αναλαμβάνει η πολιτεία. Ο συμβουλευτικός σταθμός έχει στόχο τη στήριξη γονέων και παιδιών ηλικίας από 0-6 ετών με πρόβλημα ακοής. Επίσης στις εγκαταστάσεις του κτιρίου συστεγάζονται το Ειδικό Νηπιαγωγείο, το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο καθώς και το Γυμνάσιο-Λύκειο Κωφών και Βαρηκόων. Τα σχολεία αυτά εποπτεύονται και εφαρμόζουν το αναλυτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας. Επίσης στο κτίριο συστεγάζεται και το 1^οΕιδικό Εργαστήριο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΚ) Πυλαίας-Χορτιάτη (εικόνα 1).

Εικόνα 1: Άποψη του σχολείου από το δρόμο του Πανοράματος

Μέθοδοι εκπαίδευσης και διδασκαλίας των ατόμων με προβλήματα ακοής

Οι μαθητές με την υποστήριξη των δασκάλων τους και συνδυαστικά με τη βοήθεια της αυξημένης οπτικής ικανότητας που διαθέτουν, της θέλησης, της υπομονής και παράλληλα της μεγάλης προσοχής και επιδεξιότητας των χεριών τους, κατάφεραν να εκπαιδευτούν και να καταρτιστούν, ώστε να μπορέσουν να αυτονομηθούν επαγγελματικά και κοινωνικά ως ενήλικες. Για πολλά χρόνια στη Σχολή εφαρμόζονταν μέθοδοι διδασκαλίας όπως η άρθρωση, η χειλεανάγνωση, η ακουστική εκπαίδευση και ο δακτυλικός συλλαβισμός. Η έλλειψη της ακοής δεν απέκλειε την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και της ενίσχυσης της επικοινωνίας, όμως η προσπάθεια αυτή ήταν πολύ επίπονη για τα βαρήκοα και δύσλαλα παιδιά.

Η μέθοδος της άρθρωσης στηρίζονταν στην εκμάθηση προφοράς φθόγγων με τη κατάλληλη χρήση και τοποθέτηση της γλώσσας, των δοντιών και των χειλιών της στοματικής κοιλότητας σε κατάλληλη θέση. Με τη μίμηση του δασκάλου, τον οποίο παρακολουθεί ο μαθητής μέσα από ένα καθρέπτη και με την παράλληλη ψηλάφηση των δονήσεων του λάρυγγα του δασκάλου με το χέρι ή την παρακολουθήση του μηχανήματος της ορθοφωνίας, το παιδί κατάφερνε με μόχθο και μεγάλη προσπάθεια να προφέρει συλλαβές και απλές λέξεις. Παράλληλα ασκούνταν στην χειλεανάγνωση με τη βοήθεια της όρασης και της αφής. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζονταν στις πρώτες τάξεις της λεγόμενης «προβαθμίδας», με κύριο στόχο την προετοιμασία του παιδιού για τη μετάβαση στο δημοτικό σχολείο.

Η ακουστική εκπαίδευση εφαρμόζονταν σε παιδιά που δεν ήταν τελείως κωφά αλλά διατηρούσαν κάποια υπολείμματα ακοής και έτσι με την υποστήριξη κατάλληλων ακουστικών μπορούσαν να αρθρώσουν καλύτερα και να εκπαιδευτούν στην ομιλία. Η δακτυλική μέθοδος είχε στόχο τη συνεννόηση των παιδιών και τη βοήθεια στην επικοινωνία με τη χρήση των δακτύλων των χεριών, ωστόσο ήταν περιορισμένη η χρήση της μεθόδου αυτής. Η εκμάθηση της Νοηματικής Γλώσσας

μαθαίνονταν κατά τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης των σχολείων άτυπα στη σχολική κοινότητα με την επαφή των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον με τους συνομήλικους και ενήλικες κωφούς. Βέβαια στις παραπάνω μεθόδους προσθέτονταν η εκμάθηση της ελληνικής με τη χρήση του γραπτού λόγου και με έμφαση στην καλλιγραφία και στην ορθογραφία.

Τα μαθήματα που διδάσκονταν περιελάμβαναν τα γενικά μαθήματα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ συγχρόνως διδάσκονταν και χειροτεχνικές εργασίες όπως εικαστικών τεχνών, χειροτεχνίας, εκμάθηση κεντήματος ή πλεξίματος, σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών εκείνης της εποχής. Επιπρόσθετα οι μαθητές μάθαιναν χορό, μουσική ή ρυθμό και έκαναν γυμναστική ατομικά ή ομαδικά. Η ηλικία των μαθητών που μπορούσαν να φοιτήσουν στη σχολείο ήταν από 5 ½ έως 14 ετών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή τους ήταν η εξέταση και η αξιολόγηση από ειδική επιτροπή που αποτελούνταν από παιδίατρο και ωτορινολαρυγγολόγο ιατρό (ΟΡΛ), ψυχολόγο, κοινωνική λειτουργό και από τον διευθυντή του σχολείου. Οι μαθητές, σύμφωνα με την αξιολόγηση της ακουστικής τους ικανότητας, της νοημοσύνης και της προπαίδευσής τους, κατατάσσονταν σε τμήματα των 8-10 μαθητών. Παράλληλα με το δημοτικό σχολείο λειτουργούσε και νηπιαγωγείο για μαθητές ηλικίας 4 έως 5½ ετών, με στόχο την κατάλληλη παροχή προπαίδευσης και ετοιμασίας για τη φοίτηση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο. Επίσης λειτουργούσε συγχρόνως και συμβουλευτικό γραφείο για παροχή συμβουλευτικής σε μαθητές και γονείς, με στόχο την ένταξη των κωφών και βαρήκοων παιδιών σε γενικά σχολεία. Η τάση της εποχής ήταν τα κωφά και βαρηκοϊά παιδιά να φοιτούν κατά μεγάλα χρονικά διαστήματα σε σχολεία γενικής αγωγής, καθώς η επιστημονική κοινότητα θεωρούσε, ότι η από κοινού εκπαίδευση ήταν ωφέλιμη τόσο για τους αποκλίνοντες ακουστικά μαθητές, όσο και για τους μαθητές χωρίς προβλήματα ακοής.

Στην Ελλάδα σήμερα η εκπαίδευση των ατόμων με προβλήματα κώφωσης ακολουθεί τα σύγχρονα ρεύματα της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (ΗΠΑ). Οι πιο διαδεδομένες μέθοδοι επικοινωνίας και διδασκαλίας είναι ο προφορισμός, η ολική επικοινωνία και τα τελευταία χρόνια η δίγλωσση εκπαίδευση. Η ολική επικοινωνία υποστηρίχθηκε κατά την δεκαετία του '80 στην Ελλάδα ως εναλλακτική προσέγγιση των υποστηρικτών της παραδοσιακής προφοριστικής διδασκαλίας. Η μέθοδος της «ολικής» προσέγγισης στηρίζεται στην εφαρμογή κάθε μέσου και μεθόδου στην εκπαίδευση των κωφών, προκειμένου να επιτυγχάνεται η επικοινωνία και η εκπαίδευση. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες η επιστημονική τάση που διεθνώς όλο και περισσότερο εφαρμόζεται στην εκπαίδευση των κωφών είναι η δίγλωσση προσέγγιση. Η δίγλωσση προσέγγιση τοποθετεί την εκπαίδευση των κωφών σε γλωσσικά, πολιτισμικά και εκπαιδευτικά πλαίσια, εγκαταλείποντας το ιατρικοπαθολογικό μοντέλο. Στη δίγλωσση εκπαίδευση των κωφών παιδιών, αναγνωρίζεται ως πρώτη γλώσσα η Νοηματική Γλώσσα (ΕΝΓ) και ως δεύτερη γλώσσα η Ελληνική, κυρίως στο γραπτό λόγο. Τα άτομα με κώφωση ή αποκλίνουσα ακοή χρειάζονται δίγλωσση προσέγγιση της εκπαίδευσης, με εξατομικευμένη,

διαθεματική και εντατική εκπαιδευτική υποστήριξη.

Σήμερα η κοινότητα των Κωφών έχει τη δική της πολιτισμική ταυτότητα και κουλτούρα καθώς χρησιμοποιεί τη Νοηματική Γλώσσα, η οποία προσδίδει δυνατότητα δίγλωσσης εκπαίδευσης και επικοινωνίας, παρόλο που τα κωφά άτομα δεν προσλαμβάνουν ηχητικά σήματα. Συγχρόνως η παρέμβαση της ιατρικής τεχνολογίας με την εμφύτευση κοχλιακών εμφυτευμάτων, η χρήση ειδικών ακουστικών και παράλληλα η έγκαιρη και συστηματική εκπαίδευση από μικρή ηλικία στη Νοηματική Γλώσσα, προσφέρει προσδοκίες και δυνατότητες στην επικοινωνία. Η απώλεια της ακοής παρόλο που δημιουργεί δυσκολίες στην εκπαίδευση και στην επικοινωνία μπορεί να αναπληρωθεί με την μέγιστη ανάπτυξη των υπόλοιπων αισθήσεων, της κατάλληλης εκπαίδευσης της Ελληνικής Γλώσσας κυρίως στο γραπτό λόγο, της χειλοανάγνωσης, της ερμηνείας σημάτων και νοημάτων επικοινωνίας και της ερμηνείας της γλώσσας του σώματος, ενώ ενισχύεται με την χρήση της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας (www.pi-schools.gr).

Επίλογος- Συμπεράσματα

Η ευθύνη της πολιτείας για ισότιμη εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι μεγάλη και αποτελεί δείκτη προηγμένων κοινωνιών σε οικονομικό, πολιτιστικό, πολιτισμικό και τεχνολογικό επίπεδο. Στα άτομα με προβλήματα ακοής θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να σπουδάσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, να αυτονομηθούν επαγγελματικά και να αποκτήσουν μία καταξιωμένη παρουσία στην κοινωνία. Τα παιδιά με κώφωση ή αποκλίνουσα ακοή χρειάζονται πρόωρη παρέμβαση, εξατομικευμένη, συστηματική, διαφοροποιημένη και υποστηρικτική διαθεματική εκπαιδευτική διαδικασία, με στόχο την ολιστική και ολόπλευρη ανάπτυξη σε γνωστικό, συναισθηματικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο. Σήμερα λειτουργούν ειδικά σχολεία όλων των βαθμίδων στο ελλαδικό χώρο για κωφούς και βαρήκοους μαθητές με ή χωρίς συνωδά προβλήματα αναπηρίας, τα οποία υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας. Ένα από αυτά είναι και το Σχολείο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για Κωφούς και Βαρήκοους μαθητές στο Πανόραμα Θεσσαλονίκης, το οποίο αποτελεί ένα από τα καλύτερα εξειδικευμένα εκπαιδευτικά κέντρα της βορείου Ελλάδας. Στόχος του σχολείου είναι η παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης, ώστε οι μαθητές με προβλήματα ακοής να μπορέσουν να ενταχθούν ομαλά στο κοινωνικό και επαγγελματικό σύστημα. Επίσης παρέχεται ολιστική εκπαίδευση τόσο σε γνωστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο, ενώ παράλληλα προσφέρεται ψυχολογική ενδυνάμωση και καλλιέργεια αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης στους μαθητές. Στο σχολείο διδάσκεται η γραπτή Ελληνική μαζί με την Ελληνική Νοηματική Γλώσσα, η οποία δημιουργεί τις καλύτερες συνθήκες επικοινωνίας, γλωσσικής ανάπτυξης, κοινωνικής και συναισθηματικής υποστήριξης των ατόμων με προβλήματα ακοής. Στόχος της λειτουργίας του σχολείου είναι η παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης στηριζόμενη στην αρχή «ίσοι ανάμεσα σε ίσους σε μια σύγχρονη κοινωνία».

Bibliographical references

Decision 94072 / 19-5-69 of the Prefecture of Thessaloniki for free concession of a plot of 5.250 sq.m. in Panorama of Thessaloniki.

Decision of assignment to a bidder Construction company of the project "MICHANIKI ATE" (decision of Y.K.Y C4 / 2156 / 20-8-1967).

Permit for the construction of the building of the Deaf-Hearing Foundation, pr. 4189 / 14-9-1975.

Approval by the School Ephorate of the auction of works for the completion of the project, pr.3 / 6/1982.

National Foundation for the Protection of the Deaf, (1982).School-Boarding School of Thessaloniki. Report on the proceedings 1957-1982. Report and Prospects. Thessaloniki.

Direct assignment of the reconstruction of the works in the architectural office "Seroglou-Tzonos-Hobel-Hobel, (pr.5 / 18/3/1981).

Ministry of Health and Welfare, (e.g.).General supervision Germanos D. School for the Deaf and Hard of Hearing in Thessaloniki. Equals among equals in a modern society. Printing: Type-Mugos.

Laws on Special Education: 1566/1985, 3699/2008 & 3699/2008 (Government Gazette 199 / A / 2- 10-2008).

Online reports (electronic referrals)

Curricula for the education of the deaf. Available at: http://www.pi-schools.gr/special_education/kofosi-a/kofosi-a-part-02.pdf, accessed on 27-03-2021.

Establishment of the National Foundation for the Protection of the Deaf in Athens. Available at: <https://idrimakofon.gr>, accessed on 21-03-2021.

Papaspyrou, Ch., (2010). We, the Deaf: Our history, Searching for our roots in time, History of the Deaf in Greece. Available at:<https://noimatiki-kivotos-polyhoros.gr/index.php/home-8/home-10>, accessed on 15-02-2021.